

Katri Kyllönen (toim.)

ETNISTEN VÄHEMMISTÖRYHMIEN VÄLINEN RASISMI SUOMESSA

Etnisten vähemmistöryhmien välinen rasismi Suomessa

Non Fighting Generation ry:n kirjasarjassa aiemmin julkaistu:

1. *Väkivaltaisesta nuoruudesta vastuulliseen aikuisuuteen*, 2008
2. *Tappelusta jutteluun – nuoren kohtaamisen taito*, 2009
3. *Sukupuoli ja väkivalta, osa 1*, 2010
4. *Arvojen ja tarkoitusten pedagogiikka*, 2011
5. *Sukupuoli ja väkivalta, osa 2*, 2012
6. *Sukupuolisensitiivinen poikien ja tyttöjen kasvatusta arvoihin ja väkivallattomuuteen*, 2012
7. *Kasvatusta arvoihin – arvoa kasvatukseen*, 2013
8. *Tarkoituskasvatusta nuorten itsemurhien ehkäisyssä*, 2014
9. *Nuorten väkivallattomuuskasvatusta – Tuloksia, vaikutuksia ja vaikuttavuutta*, 2014

Non Fighting Generation ry:n muut julkaisut:

Levottomat Tuhkimot – havaintoja tyttöjen väkivallasta, 2010

Etnisten vähemmistöryhmien välinen rasismi Suomessa

Toimittanut

Katri Kyllönen

Non Fighting Generation ry

© 2016 Kirjoittajat ja Non Fighting Generation ry
Non Fighting Generation (NFG)
www.nfg.fi

Kannet kuvat: Rita Soive

Taitto: ArtDirectionHighDefinition :: ad-hd.co

Kustantaja: BoD™ – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: Books on Demand GmbH, Norderstedt, Saksa

ISBN:978-952-330-394-2

KIRJOITTAJAT

Kirjassa kirjoittavat sen toimittanut

- *nuorisokasvattaja, kehittäjä, TT Katri Kyllönen*

sekä seuraavat NFG:n kanssa EVVR-hankkeessa yhteistyötä tehneet pro gradu -tutkijat (aakkosjärjestyksessä):

- *FM (yleinen historia) Saira Huhtala*
- *KM (kasvatustiede) Nina Kaukomaa*
- *FM (kulttuurimaantiede) Susanna Lehtovaara*
- *VTM (sosiaali- ja kulttuuriantropologia) Rita Soive*
- *HuK (alue- ja kulttuurintutkimus) Vilppu Syväoja*
- *HuK (uskontotiede) Joonas Timonen*
- *VTM (sosiaali- ja kulttuuriantropologia) Sonja Velasquez*

Kirjan toimittaneena haluan kiittää Sailaa, Ninaa, Susannaa, Riitaa, Vilppua, Joonasta ja Sonjaa innostavasta ja antoisasta yhteistyöstä koko yhteisen projektin aikana.

SISÄLLYSLUETTELO

ESIPUHE.....	8
---------------------	----------

Tuija-Leena Purjo

JOHDANTO.....	11
----------------------	-----------

Katri Kyllönen

KOKEMUKSIA ETNISTEN VÄHEMMISTÖRYHMIEN VÄLINEN RASISMI -HANKKEESTA.....	16
---	-----------

Katri Kyllönen

”MÄ TIEDÄN ET SE ILMIÖ ON SIINÄ MUT MÄ EN NÄÄ ENKÄ MÄ KUULE” – ETNISIIN VÄHEMMISTÖRYHMIIN KUULUVIEN LASTEN VÄLINEN RASISMI KOULUSSA TAPAHTUVANA ILMIÖNÄ.....	36
---	-----------

Nina Kaukomaa

RASISMIA JA ERONTEKOJA. TOISEN POLVEN MAAHANMUUTTAJATAUSTAISTEN LASTEN IDENTITEETIN RAKENTUMINEN YLIRAJAISESSA MAAILMASSA.....	76
---	-----------

Sonja Velasquez

TOISEN SUKUPOLVEN MAAHANMUUTTAJATAUSTAISTEN NUORTEN IDENTITEETIN RAKENTUMINEN TRANSNATIONAALISESSA KONTEKSTISSA	98
--	-----------

Vilppu Syväoja

MAAHANMUUTTAJATAUSTAISTEN MUSLIMINUORTEN TULEVAISUUSKUVAT – ”SIIS ME OLLAAN TÄÄLLÄ JO, MEIL ON PASSI, MEIL ON KAIKKI HYVIN JA ME OSATAAN KIELTÄ, ME OLLAAN NIIN PALJON EDELÄ”	116
--	------------

Susanna Lehtovaara

"SÄ VOIT JOKO MUREHTIA TEKOAS IKUISESTI TAI MENNÄ ETEENPÄIN, SÄ OOT VIELÄ NUORI" - KUVAUKSIA KOHTALOKKAISTA HETKISTÄ, VALINNOISTA JA MERKITYKSELLISYYDEN KOKEMUKSESTA MYÖHÄISMODERNISSA HELSINGISSÄ.....	146
---	------------

Rita Soive

HISTORIATIEOTOISUUDEN OPETUKSESTA APUA ONGELMALLISIIN ETNISTEN VÄHEMMISTÖRYHMIEN VÄLISIIN SUHTEISIIN.....	170
--	------------

Saila Huhtala

SUOMALAISTEN NUORTEN MUSLIMIEN KÄSITYKSIÄ SHIALAISUUDESTA JA SUNNALAISUUDESTA.....	190
---	------------

Joonas Timonen

LÄHTEET	224
----------------------	------------

ESIPUHE

EVVR – *etnisten vähemmistöryhmien välinen rasismi* -julkaisu on Non Fighting Generation ry:n (NFG) kirjasarjan kymmenes teos. Aihe tähän EVVR –projektiin ja julkaisuun syntyi lähes kuusi vuotta sitten. Keskustelimme erään ohjaajamme kanssa ja hän kertoi, että nyt on kyllä haastava ryhmä. Ryhmässä oli nuoria eri etnisistä vähemmistöryhmistä ja ryhmän sisällä esiintyi paljon jännitteitä ja ennakoasenteita toisia vähemmistöjä kohtaan. Nämä jännitteet eivät olleet niinkään henkilökohtaisia vaan ennakkoluulot liittyvät nimenomaan toisen etniseen taustaan. Ennakoasenteet olivat niin voimakkaita, että ryhmän jatkuminen oli vaakalaudalla. Vastaavanlaisia viestejä etnisistä taustoista kumpuavista ennakkoluuloista, erityisesti vähemmistöryhmien välisistä, alkoi kuulua myös muualta, nuorisotaloilta ja kouluista. Joukkotapelut olivat myös olleet otsikoissa samoihin aikoihin.

NFG:ssä lähdettiin selvittämään minkälaisia tutkimuksia tai artikkeleja etnisten vähemmistöjen välisistä suhteista ja rasismista Suomessa on julkaistu. Niitä ei juurikaan löytynyt. Niin tutkimukset kuin artikkelitkin keskittyivät ensisijassa kantasuomalaisen ja maahanmuuttajien välisiin ennakkoluuluihin ja rasismiin, mutta vähemmistöryhmien keskinäisistä rasistisista asenteista ei tutkittua tietoa ollut saatavissa. Koska ilmiö kuitenkin näkyi käytännön kasvatustyössä, päätimme, että siitä on hyvä saada enemmän tietoa sekä käytännön työn kautta että tutkimuksia aiheesta. Jätimme ensimmäisen rahoitushakemuksen opetus- ja kulttuuriministeriölle joulukuussa 2010. Toinen rahoitushakemus joulukuussa 2011 tuotti myönteisen päätöksen keväällä 2012 ja 4-vuotinen tutkimus- ja kehittämisprojekti käynnistyi syyskaudella 2012. Tutkimusosuutta

varten rekrytoitiin seitsemän pro gradu –tutkielman tekijää Helsingin yliopistosta. Meillä oli ilo ja onni saada näin monta aiheesta kiinnostunutta tutkijaa ja ilahduttavaa oli myös se, että he edustivat eri tieteenaloja ja näin tutkimusaiheet ja lähestymistavat poikkesivat toisistaan. Haluan kiittää kaikkia pro gradu –tutkielman tekijöitä: Saila Huhtanen, Nina Kaukoma, Susanna Lehtovaara, Rita Soive, Vilppu Syväoja, Joonas Timonen ja Sonja Velasquez. Te olette tehneet tämän projektin kannalta suuren työn. Tutkimukset edustavat seuraavia tieteenaloja: kasvatustiede, kulttuurimaantiede, sosiaali- ja kulttuuriantropologia, alue- ja kulttuurintutkimus, uskontotiede ja yleinen historia. Tutkijoilla on ollut hieno mahdollisuus myös yhdessä tarkastella tätä ilmiötä ja niin omia kuin toistensa tutkimusaiheita monissa yhteisissä tapaamisissa. Viisi pro gradu –tutkielmaa on tätä kirjoitettaessa valmistunut ja kaksi on valmistumassa kevään 2016 aikana. Te olette tuottaneet merkittävää tietoa tästä vielä vähän tutkitusta aihepiiristä. Kaikkien tutkielmien artikkelit ovat luettavissa tässä julkaisussa.

Järjestöllä oli ilo saada teologian tohtori Katri Kyllönen luot-
saamaan EVVR -projektia. Hänen panoksensa on ollut kor-
vaamaton käytännön kasvatustyössä, jossa nuorten ongelmia
on ratkottu ja soviteltu. Graduntekijät ovat saaneet Katrilta
henkilökohtaista ohjausta, tukea ja apua tutkimusaiheidensa
kanssa, joka on ollut heille suuresti hyödyksi. Haluan esittää
Katrille lämpimät kiitokset tämän, osin urauurtavan projektin
läpiviennistä, joka on ohjannut eri vähemmistöryhmien lapsia
ja nuoria kohti suvaitsevaisuutta ja toisten ihmisten arvosta-
mista sekä kannustanut, ohjannut ja tukenut tutkijoitamme
heidän tutkimusmatkallaan sekä vienyt projektia eteenpäin
joskus haastavissakin vaiheissa.

Haluan lopuksi esittää suurimmat kiitokseni opetus- ja kulttuuriministeriölle, joka on rahoittanut tätä projektia ja siten mahdollistanut tämän tutkimus- ja kehittämisprojektin toteutuksen.

Toivotan kaikille lukijoille antoisia ja ajatuksia herättäviä lukuhetkiä näiden hienojen artikkelien parissa.

Helsingissä 26.2.2016

Tuija-Leena Purjo

toiminnanjohtaja

Non Fighting Generation ry

JOHDANTO

Katri Kyllönen

” *Miksi koulussa ei reagoitu kosovolaisten tai somalilaisten keskinäiseen konfliktiin viime keväänä, ei pyritty ratkaisemaan niitä, mutta sitten kun oli konflikti suomalaisten ja kosovolaisten välillä, niin kouluun tuli vartijat kahdeksi viikoksi ja asiaa selvitettiin suurella intensiteetillä koulun johdon puolelta?*

Rasismista on puhuttu viime aikoina paljon julkisuudessa. Puhe on keskittynyt kantaväestön ja vähemmistöryhmien väliseen rasismiin, mutta rasismi näyttäytyy Suomessa myös muilla tavoin. Merkittävä ja yhä enenevässä määrin näkyvä rasmin muoto on etnisten vähemmistöryhmien välinen rasismi. Vaikka mediassa ei juuri näy aiheeseen liittyvää uutisointia eikä ilmiöstä ole olemassa tutkimuksellista tietoa, ovat monet etnisten vähemmistöryhmien kanssa työskentelevät havainnoineet, kuinka eri etnisten vähemmistöryhmien jäsenet käyttäytyvät rasistisesti toisiaan kohtaan. Eri syistä syntyneet jännitteet purkautuvat nimittelyinä, riitoina ja fyysisinä välienselvittelyinä arjen sosiaalisissa ympäristöissä.

Suomessa on kasvava määrä eri etnisiin vähemmistöryhmiin kuuluvia ihmisiä. Heidän taustansa, näkemyksensä ja kokemuksensa ovat erilaisia, mikä voi aiheuttaa ristiriitoja muiden etnisten vähemmistöryhmien kanssa ja vaikuttaa elämään uudessa kotimaassa. Maahanmuuton lisääntyessä ei siksi riitä, että pyritään huomioimaan vain valtaväestön ja maahanmuuttajien välisiä mahdollisia kulttuurieroja ja ristiriitoja, vaan vähemmistöjen välisten suhteiden huomioiminen on yhtä tärkeässä asemassa.

Etnisten vähemmistöryhmien välinen rasismi on ajankohtainen ja merkityksellinen aihe kouluissa, oppilaitoksissa, työpaikoilla, naapurustoissa ja kaikenkaikkiaan monikulttuuristuvassa yhteiskunnassa. Etnisten vähemmistöryhmien välisestä rasismista ei ole Suomessa tai muualla maailmassa juurikaan saatavilla tutkittua tietoa. Sitä ei myöskään ole saatavilla niistä ilmiöistä, joita etnisten vähemmistöryhmien väliseen rasismiin liittyy nuorten kohdalla. Tämän vuoksi Etnisten vähemmistöryhmien välinen rasismi -hankkeessa on tuotettu seitsemän pro gradu -tutkielman kautta monitieteistä tietoa etnisten vähemmistöryhmien välisen rasismin ilmenemisestä lasten ja nuorten elämässä tämän päivän Suomessa. Tämä artikkelikokoelma ei ole ainoastaan monipuolinen kuvaus etnisten vähemmistöryhmien välisestä rasismista ilmiönä, vaan myös moninainen kuvaus Suomessa asuvista etnisten vähemmistöryhmien lapsista ja nuorista ja heidän kokemuksistaan elämästään Suomessa. Teos nostaa esille nuorten oman äänen ja heidän kokemuksensa syrjäytymisen maisemista ja pärjäämisen edellytyksistä.

Kirjan ensimmäinen artikkeli käsittelee Non Fighting Generation ry:ssä vuosina 2012–2016 toteutettua Etnisten vähemmistöryhmien välinen rasismi -hanketta. Artikkelissa esitellään hankkeen aikana kerättyjä kokemuksia ja havaintoja etnisten vähemmistöryhmien välisestä rasismista Suomessa sekä esitellään lasten ja nuorten parissa tehtyä kasvatustyötä.

Kirjan toisessa artikkelissa Nina käsittelee etnisten vähemmistöryhmien välistä rasismia alakoulun opettajien näkökulmasta. Tässä artikkelissa aikuiset pääsevät ääneen. Nina tarkastelee, miten etnisten vähemmistöryhmien välinen rasismi näyttäytyy opettajille koulun arjessa, ja mistä opettajat ajattelevat ilmiössä olevan kyse. Nina pohtii myös, onko opettajilla valmiuksia käsitellä etnisten vähemmistöryhmien välistä rasismia koulumaailmassa, jossa

ilmiö helposti kärjistyy, sillä eritaustaiset lapset ja nuoret viettävät koulussa suuren osan ajastaan ja joutuvat väistämättä tekemisiin toistensa kanssa.

Kirjan kolmannessa artikkelissa Sonja tuo esille alakouluikäisten lasten todellisuutta koulumaailmassa ja omassa elämässään. Artikkelissa lasten oma ääni pääsee esille Sonjan etsiessä vastausta siihen, miten toisen sukupolven maahanmuuttajataustaisten lasten identiteetti rakentuu suhteessa heidän omaan taustaansa ja muihin. Sonja esittää, että vaikka identiteettien moninaisuus saattaa tuoda rikkautta, se voi myös tuottaa kantajalleen ristiriitoja ja jopa liikaa liikkumavaraa. Siksi toisen sukupolven maahanmuuttajataustaisia lapsia ja nuoria tulee auttaa löytämään oma persoonallinen identiteettinsä. Kuten Sonja toteaa, toisen polven maahanmuuttajataustaisilla lapsilla ja nuorilla on tarve tulla kuululuiksi, ja heidän tulee saada lisää tukea. Tämä on akuutti tarve, sillä maahanmuuton kasvaessa myös toisen polven maahanmuuttajataustaisten määrä luonnollisesti nousee. Tällä hetkellä toisen polven maahanmuuttajista suurin osa, jopa 86 prosenttia eli 35 510 henkilöä on iältään alle 18 -vuotiaita.

Vilppu jatkaa kirjan neljännessä artikkelissa toisen sukupolven identiteetin rakentumisen tarkastelua. Hänen tutkimuskohteenaan on aikuisuuden kynnyksellä olevat nuoret miehet. Vilppu tarkastelee millaisia merkityksellisiä siteitä nuorilla on heidän vanhempiansa lähtömaihin, miten he ylläpitävät Suomen rajojen ulkopuolelle ulottuvia transnationaalisia suhteitaan, ja miten kaikki nämä vaikuttavat nuorten miesten identiteetteihin ja ajatuksiin tulevaisuudesta etenkin osana suomalaista yhteiskuntaa. Vilpun tutkimus on ajankohtainen, sillä maahanmuuttajataustaiset nuoret miehet muodostavat suurimman työttömyysriskiryhmän Suomessa. Ristiriidassa vaikuttaa olevan nuorten miesten halu olla osa suomalaista yhteiskuntaa ja suomalaisen yhteiskunnan halu ottaa

nuoret miehet täysivaltaisiksi jäsenikseen. Kaikki tiedämme, mi-
hin nuorten miesten kuulumattomuuden, irrallisuuden ja toivot-
tomuuden tunne voi pahimmillaan johtaa.

Kirjan viidennessä artikkelissa Susanna tarkastelee maahan-
muuttajataustaisten musliminuorten kokemuksia ja ajatuksia
heidän tulevaisuuskuviensa kautta. Kuten Susanna esittää, yhteis-
kunnan tulevaisuuden kehitystä voidaan arvioida etenkin nuorten
kansalaisten tulevaisuuspuheen välityksellä. Miten musliminuo-
ret suhtautuvat tulevaisuutensa, ja miten se on kytköksissä suoma-
laisten yhteiskunnan jäsenyyteen? Artikkelin herättää pohtimaan,
millaisen suurennuslasin ja paineiden alla musliminuoret joutu-
vat elämäänsä ja tulevaisuuttaan rakentamaan, ja miten tämä vai-
kuttaa näiden nuorten kasvuun?

Rita valottaa kirjan kuudennessa artikkelissa, millaiset mahdol-
lisuudet myöhäismoderni Helsinki tarjoaa niille nuorille miehille,
joiden kasvuympäristö ei ole ollut sellainen kuin hyvinvoivassa
Suomessa sen kuvittelisi kaikille lapsille ja nuorille olevan. Ritan
artikkelin kautta itsensä ei-suomalaisiksi tuntevat nuoret miehet
tuovat esille oman tärkeän näkökulmansa elämästään ja siinä teh-
dyistä valinnoista sekä hetkistä, jotka ovat muuttaneet elämän
suunnan.

Kirjan seitsemännessä artikkelissa Saila osoittaa historiatie-
toisuuden merkityksen etnisten vähemmistöryhmien välisissä
kompleksisissa suhteissa. Saila tarkastelee, miten Jugoslavia-taus-
taisten nuorten käsitykset historiasta ovat rakentuneet ja kuinka
nuorten historiatietoisuus heijastuu heidän ajatuksiinsa muista
entisen Jugoslavian etnisistä ryhmistä. Saila osoittaa, kuinka tul-
kinnat menneisyydestä elävät ihmisessä vahvasti ja vaikuttavat
ajatteluun ja tekoihin –myös silloin, kun ihminen ei ole koskaan
asunut vanhempiensa lähtömaassa.

Kirjan viimeisessä artikkelissa Joonas tarkastelee suomalais-

ten nuorten muslimien käsityksiä Suomessa asuvien shiijojen ja sunnien välisistä suhteista sekä tekijöistä, jotka voivat vaikuttaa näihin suhteisiin. Tuoreissa kansainvälisissä kyselytutkimuksissa suuri osa Lähi-idässä asuvista muslimista pitää shiijojen ja sunnien välisiä jakolinjoja kasvavana ongelmana koko muslimimaailmassa. Joonaksen artikkeli muistuttaa, ettei Suomi ole irrallinen muusta maailmasta ja siellä tapahtuvista ilmiöistä. Tämän takia myös meidän tulee olla tietoisia siitä, mitä oman maamme rajojen sisällä näiden asioiden tiimoilta tapahtuu, ja millaisten käytänteiden ja toimintatapojen kautta voimme edistää hyviä ja sovinnollisia etnisten vähemmistöryhmien välisiä suhteita.

Etnisten vähemmistöryhmien välinen rasismi on ilmiönä ajan-kohtainen ja samalla haasteellinen tunnistaa ja tunnustaa. Tämä kirjoitus alkoi kysymyksellä, jonka eräs etniseen vähemmistöryhmään kuuluva nuori nainen esitti erään oppilaitoksen järjestämässä monikulttuurisuuspaneelissa. Myös useassa tämän kirjan artikkelissa tulee esille, kuinka etnisten vähemmistöryhmien nuoret joutuvat usein selvittelemään välejään, riitojaan ja tappeluitaan omatoimisesti, sillä ne jätetään etnisten vähemmistöryhmien nuorten omaksi huolenaiheeksi. Tämä lisää turvattomuutta ja eriarvoisuuden tunnetta etnisten vähemmistöryhmien nuorten keskuudessa. On selvää, että etnisten vähemmistöryhmien välisestä rasismista tarvitaan lisää tietoa, avointa keskustelua ja työkaluja ilmiön tunnistamiseen ja käsittelemiseen. Tämä kirja toimikoon tämän kentän inspiroivana avauksena.

KOKEMUKSIA ETNISTEN VÄHEMMISTÖRYHMIEN VÄLINEN RASISMI -HANKKEESTA

Katri Kyllönen

Tämä artikkeli käsittelee Non Fighting Generation ry:ssä (NFG) vuosina 2012–2016 toteutettua Etnisten vähemmistöryhmien välinen rasismi -hanketta (EVVR). EVVR-hanke on tutkimus- ja kehittämishanke, jossa tutkitaan etnisten vähemmistöryhmien välistä rasismia ilmiönä ja kehitetään keinoja etnisten vähemmistöryhmien välisen rasismin vähentämiseksi. Hankkeen kohderyhmänä ovat 9–25-vuotiaat etnisiin vähemmistöryhmiin kuuluvat nuoret, jotka käyttäytyvät rasistisesti tai rasistisin perustein väkivaltaisesti toisia etnisiä vähemmistöryhmiä kohtaan. Etniset vähemmistöryhmät käsittävät sekä maahanmuuttajataustaiset nuoret että muut etnisten vähemmistöjen nuoret, kuten romanit. Hankkeen aikana on kehitetty vertaisryhmämenetelmä, jonka avulla pyritään purkamaan eri ryhmien välisiä jännitteitä sekä lisäämään etnisiin vähemmistöryhmiin kuuluvien nuorten suvaitsevaisuutta sekä elämäntaidollisia ja eettisiä valmiuksia. Menetelmä on suunnattu etenkin koulujen ja nuorisotoimen käyttöön, mutta myös muille toimijoille, jotka kohtaavat arjessaan etnisiin vähemmistöihin kuuluvia nuoria ja heidän välisiä ristiriitoja.

Tässä artikkelissa käydään läpi, mitä EVVR-hankkeessa on sen käynnissä olon aikana tehty sekä esitellään, mitä etnisten vähemmistöryhmien välisestä rasismista ilmiönä on hankkeen aikana tullut esille. Artikkelialkaa hankkeen tavoitteiden esittelyllä, jonka jälkeen käsitellään etnisten vähemmistöryhmien välisestä

Suomessa on kasvava määrä eri etnisiin vähemmistöryhmiin kuuluvia ihmisiä. Heidän taustansa, näkemyksensä ja kokemuksensa ovat erilaisia, mikä voi aiheuttaa ristiriitoja muiden etnisten vähemmistöryhmien kanssa ja vaikuttaa elämään uudessa kotimaassa. Maahanmuuton lisääntyessä ei siksi riitä, että pyritään huomioimaan vain valtaväestön ja maahanmuuttajien välisiä mahdollisia kulttuurieroja ja ristiriitoja, vaan etnisten vähemmistöryhmien välisen suhteiden huomioiminen on yhtä tärkeässä asemassa.

Etnisten vähemmistöryhmien välinen rasismi on ajankohtainen ja merkityksellinen aihe kouluissa, oppilaitoksissa, työpaikoilla, naapurustoissa ja kaikenkaikkiaan monikulttuuristuvassa yhteiskunnassa. Samalla se on ilmiönä haasteellinen tunnistaa ja tunnistaa. Non Fighting Generation ry:n vuosina 2012-2016 toteuttamassa Etnisten vähemmistöryhmien välinen rasismi -hankkeessa on tutkittu seitsemän pro gradu-tutkimuksen kautta etnisten vähemmistöryhmien välisen rasismin ilmenemistä lasten ja nuorten elämässä tämän päivän Suomessa sekä kehitetty menetelmä etnisten vähemmistöryhmien välisen rasismin vähentämiseksi lasten ja nuorten parissa. Tämä artikkelikokoelma kokoaa hankkeen aikana kerätyn tiedon yhteen. Se ei ole ainoastaan monipuolinen kuvaus etnisten vähemmistöryhmien välisestä rasismista ilmiönä, vaan myös moninainen kuvaus Suomessa asuvista etnisten vähemmistöryhmien lapsista ja nuorista ja heidän kokemuksistaan elämästään Suomessa. Teos nostaa esille nuorten oman äänen ja heidän kokemuksensa syrjäytymisen maisemista ja pärjäämisen edellytyksistä.

